

5 pav. Tyrinėti plotai antrajame Šeimyniškėlių piliakalnio papilyje.

Fig. 5. The excavated areas at the second fortified settlement at the Šeimyniškėliai hill fort site.

The fortified settlements at the Šeimyniškėliai hill fort site

In 2007 both fortified settlements at the Šeimyniškėliai hill fort site (East Lithuania, Anykščiai district) were investigated (Fig. 1). A total area of 70 m^2 was excavated at the first fortified settlement (Figs. 2, 3) and a pit from the time of the hill fort (probably the late 14th century) was discovered at the sterile soil level and interpreted as a furnace site (Fig. 4). No cultural layer was discovered in the test pits (a total area of 11.34 m^2) excavated at the second fortified settlement (Fig. 5).

Gintautas Zabiela

Vedrių piliakalnis ir papėdės gyvenvietė

2007 m. pratęsti 2006 m. pradėti Vedrių piliakalnio liekanų (Šilalės r., Upynos sen.) archeologiniai tyrinėjimai (žr. *ATL 2006 metais,* V., 2007, p. 101–105) bei 2005 m. pradėti šio piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrinėjimai (žr. *ATL 2005 metais,* V., 2006, p. 57–59, 259–260), vykdyti pagal KPD finansuojamą ardomų archeologijos vertybių tyrimų programą (1 pav.).

Piliakalnio istorijai daugiausia duomenų suteikė piliakalnio liekanų vidurinėje dalyje, P šlaite esančioje nežymioje terasoje tyrinėtas plotas 10 (30 m^2 dydžio). Šioje vietoje 2006 m. buvo rasta II tūkst. pradžios radinių. Plotas buvo šios terasos pjūvis. Jis parodė čia anksty-vuoju piliakalnio naudojimo etapu buvus iškastą 4 m pločio, maždaug 0,5 m gylio griovį (2 pav.), kuriame susikaupė iki 45 cm storio pilko–tamsiai pilko dirvožemio sluoksnis su paskiromis gelsvo priesmėlio ir rudo–gelsvo molio juostelėmis – piliakalnio šlaito plovimo padarinys. Griovio išorinėje pusėje, ant stataus šlaito krašto buvo pylimėlis, suformuotas čia iš įžemio (molio), jo tiesiog nenukasant. Čia rasta pora iki 20 cm skersmens akmenų, kurie greičiausiai rėmė čia buvusį medinės gynybinės užtvaros stulpą. Griovys užlygintas 40–50 cm storio rusvo molio sluoksniu vėlesnės jo rekonstrukcijos metu. Tyrinėtoje vietoje gynybiniai pilies elementai tuo metu buvo palyginti status šlaitas bei kažkokios medinės užtvaros stulpinės konstrukcijos. Kad jos buvo, liudija ištirtos 2 akmenimis apkrautos 25 ir 40 cm skersmens plokščiadugnės stulpa-

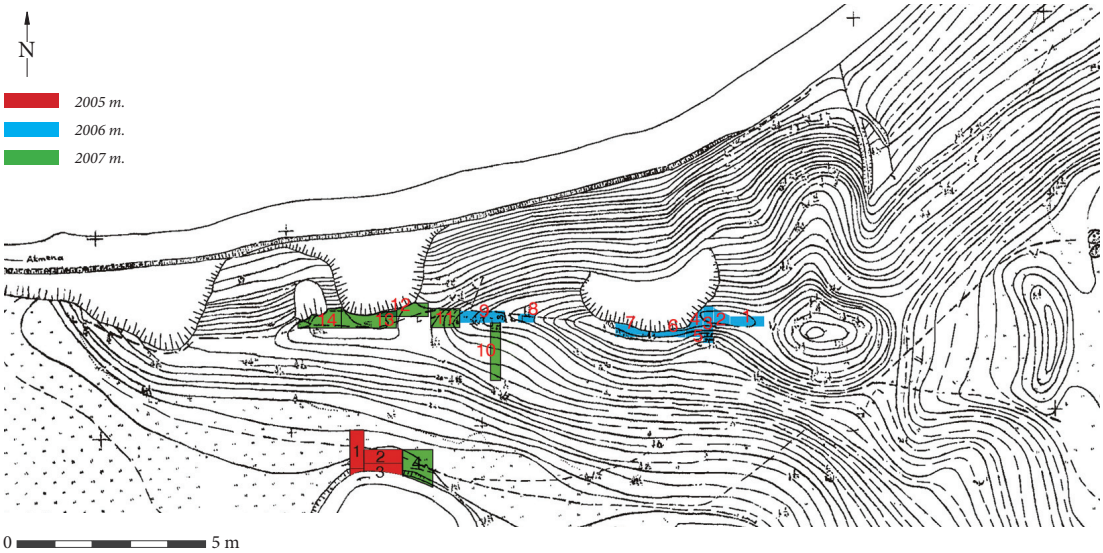

1 pav. Bendras tyrinėtų plotų planas.

Fig. 1. General plan of the excavated areas.

2 pav. Griovio pjūvis plote 10 iš V. G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. Ditch cross-section in area 10 from the W.

vietės, kurių vienoje aptiktas 13 cm skersmens lipdyto puodo dugnas, voleliu puoštas sienelės fragmentas, menkai profiliuotas pakraštėlis. Panašu, kad puodas buvo specialiai įmestas į stulpavietę. Piliakalnio rekonstrukcijos laikotarpį datuoja 20–30 cm gylyje aptikti žalvariniai segės adata ir kryžinio smeigtuko kryžmos buoželė, geležiniai ašmenys. Visi šie dirbiniai datuojami X–XI a. ir rodo, kad piliakalnis buvo rekonstruotas papėdės gyvenvietės gyvavimo laiku. Tuo tarpu 40–50 cm gylyje aptikti nemaži daugiausia sunkaus geležies šlako gabalai, kilę nuo geležies lydymo krosnelės dugno, yra neaiškios chronologijos. Jie į šlaitą pateko greičiausiai iš buvusios piliakalnio aikštelės ir yra sunkiai suderinami su medinės pilies Vedrių piliakalnyje buvimo faktu. Tai daugiau gyvenviečių periferinės dalies arba net atskiros ūkinės zonos radiniai.

Likę 4 plotai (11–14, iš viso 100 m^2) ištirti piliakalnio liekanų V dalyje, palei į Akmeną griūvantį skardį (erozijos V židinys). Aukščiausioje tyrinėtoje vietoje viename tyrinėta-

0 5 cm

3 pav. Žalvarinis kryžinis smeigtukas ir kiti radiniai iš papėdės gyvenvietės ploto 4. G. Zabielos nuotr.

Fig. 3. Bronze cruciform pin and other findsfrom area 4 in the settlement at the foot of the hill.

me plote (plotas 11) rastas iki 60 cm storio erozijos ir 1998 m. piliakalnio tvarkymo metu apardytas (išliko geležinės armatūros stygos ir jas laikę betoniniai blokai) smėlingas kultūrinis sluoksnis su akmenų grindinio liekanomis, žalvarine smeigtuko adata ir susilydymu, geležiniu surūdijimu. Radiniai skirtini vėlesniam piliakalnio naudojimo etapui. Kituose tyrinėtuose plotuose kultūrinio sluoksnio neaptikta – galbūt dėl to, kad jie buvo kasami vėlyvuoju piliakalnio naudojimo etapu iškasto griovio liekanose.

2007 m. Akmenyno upelio plaunamos Vedrių piliakalnio papėdės gyvenvietėje, į R nuo 2005 m. tyrinėtos vietos ištirtas plotas 4 (20 m^2). Čia aptiktas iki 90 cm storio tamsiai pilkas kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika, gyvulių kaulais, paskirais radiniais, iš kurių reikšmingiausi yra žalvarinės pasaginės segės lankelio dalis, du geležiniai lazdeliniai smeigtukai ir kirvio ašmenų fragmentas, akmeninio trintuvo fragmentas (3 pav.). Ploto R dalyje pasiekta senoji Akmenyno upelio vaga, kurios buvusiame srovės suplautame smėlingame dugno sluoksnyje 160 cm gylyje rastas į upelį įkritęs sveikas žalvarinis 9,5 cm ilgio kryžinis (kryžma 4,1x3,8 cm dydžio) smeigtukas 3 koncentriniais ratukais ornamentuotomis apvaliomis 1,3 cm skersmens kryžmomis, su 10x6 mm dydžio ąsele grandinėlei (3 pav.).

2007 m. tyrinėjimai anksčiau nustatytos Vedrių piliakalnio chronologijos nepakeitė, tačiau leido surinkti daugiau duomenų vėlyvojo geležies amžiaus Žemaitijos piliakalniams pažinti. Per 2005–2007 m. archeologinius tyrinėjimus Vedriuose aptikti 103 individualūs radiniai, 305 keramikos šukės papėdės gyvenvietėje ir 43 piliakalnyje. Mažai pažįstamuose centrinės Žemaitijos dalies piliakalniuose ir jų papėdžių gyvenvietėse tai bene didžiausia dirbinių kolekcija, kuria remiantis jau galima daryti tam tikrus apibendrinimus.

Griūvančiose Vedrių piliakalnio liekanose liko padaryti jų V dalies šlaito pjūvį, sujun-

giant piliakalnyje tirtus plotus su gyvenvietės plotais, ir taip suvedant abiejų objektų archeologinę stratigrafiją, bei baigti ištirti eroduojamos papėdės gyvenvietės ploto V dalį.

Vedrių piliakalnio ir papėdės gyvenvietės tyrinėjimų metu surinkti archeologiniai radiniai perduoti LNM.

The Vedriai hill fort site and the settlement at the foot of the hill

The excavation of the remains of the Vedriai hill fort (West Lithuania, Šilalė district), which was begun in 2006, and of the settlement at the foot of this site, which was begun in 2005, (Fig. 1) were continued in 2007. A total area of 130 m^2 was excavated at the remains of the hill fort. A ditch dug during the early period of the hill fort's use and filled in during the early 2nd millennium was discovered on the S slope (Fig. 2). Area 4 (20 m^2) was excavated to the E of the 2005 excavation site in the settlement at the foot of the hill and a cultural layer up to 90 cm thick with hand built pottery, animal bones, and separate individual finds (Fig. 3) was discovered in it. The most interesting of these is a whole bronze 9.5 cm long cruciform pinwhich had fallen into an earlier bed of the Akmenynas stream. The majority of the artefacts found during the excavations date to the Late Iron Age.

Algirdas Žalnierius

Lentainių piliakalnio viršutinė papėdės gyvenvietė

Archeologiniai tyrinėjimai Lentainių piliakalnio viršutinėje papėdės gyvenvietėje buvo atlikti 2007 m. spalio mėnesį, pratęsiant 2001 m. pradėtus jos tyrimus. Tuomet buvo atlikti žvalgomieji apatinės ir viršutinės piliakalnio gyvenvietės tyrinėjimai (žr. *ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 73–74). 2002 m. buvo pradėti platesnio masto tyrinėjimai viršutinėje gyvenvietėje, ištirtas 90 m^2 plotas (žr. *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 52–55). 2003 m. buvo ištirtas 240 m^2 plotas sklypuose 1 ir 8 (žr. *ATL 2003 metais,* V., 2005, p. 75–77). 2004 m. buvo ištirtas 240 m^2 (žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 64–67). 2005 m. papėdės gyvenvietėje buvo iškastos 7 perkasos, ištirtas 241,1 m^2 plotas (žr. *ATL 2005 metais, V.,* 2006. p. 61–63). 2006 m. papėdės gyvenvietėje buvo iškastos 3 perkasos, ištirtas 240,5 m^2 plotas (žr. *ATL 2006 metais,* V., 2007, p.105–109). Šių tyrinėjimų metu nustatyta, kad viršutinėje papėdės gyvenvietėje susiklostė nuo 20 iki 70 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinė dalis iki 30–40 cm gylio yra permaišyta nuolat ariant žemę. Archeologinė informacija gauta tyrinėjant geologiniuose žemės sluoksniuose rastas nejudintas duobes ir stulpavietes, atvirus židinius, kuriose aptikta grublėtos keramikos šukių, medinių pastatų pėdsakų. Papėdės gyvenvietėje rasti archeologiniai objektai ir radiniai datuojami I tūkst. antrąja puse.

2007 m. tyrinėjimų metu buvo iškastos 5 įvairaus dydžio perkasos ištiriant bendrą 241 m^2 plotą. Tyrinėtose vietose yra susiklostęs nuo 20 iki 55 cm storio papėdės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Perkasose 23–24 virš pirminio žemės paviršiaus išliko iki 10 cm storio nesuardyto kultūrinio sluoksnio pėdsakai. Tyrinėtose vietose buvo surastos 9 židinių duobės, viena stulpavietė, dvi laikinos laužavietės ir 6 neaiškios paskirties duobės. Archeologinius radinius sudaro duobėse ir kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje surastos grublėtosios kerami-